

פעילות מס' 2 << בוחרים ירוק *

מטרות:

1. לברר עם המשתתפים את ההיבטים השונים של משבר הקיימות.
2. לעורר את המשתתפים לחשיבה סביבתית ולפתח בקרבם אחריות חברתית.
3. לעודד את המשתתפים לאמץ הרגלי צריכה שיתרמו לצמצום השימוש במשאבים.
4. להגביר את המודעות של המשתתפים לאורח חיים מקיים, תוך התבוננות בפרשנות האישית שאנו מעניקים למושגים של מחסור ושפע ולמחיריהם הסביבתיים.

משך הפעילות: 90 דקות

עזרים:

- כרטיסיות מידע צבעוניות המציגות בעיות ופתרונות בנושאים סביבתיים.
- רצועות נייר צבעוניות באורך זהה – כמספר המשתתפים.

מהלך הפעילות

שלב א' << במליאה

המנחה יפתח ויאמר: המאה האחרונה הובילה להתפוררות המרחב הקהילתי המשותף ולהתמקדות בדאגה לרווחת הפרט. חברת השפע דואגת להזין כל העת את להט הרכישה על מנת להגביר את הרווחים הכלכליים. המסר המועבר לציבור הוא שתמיד ניתן לייצר שפע, על תקן יש מאין, ושניתן לסחור בשטחים הפתוחים ובנחלת הכלל. התפיסה הנוכחית של המשבר הסביבתי מעודדת התבוננות ועיסוק בסיפור התרבותי, הערכי והכלכלי, ביכולת לזהות את המשבר כעניין חברתי ולא פיזי, ובראיית המשבר עצמו כאחד בעל היבטים שונים: צריכת יתר של משאבים, הצורך הפרטי גובר על נחלת הכלל, התפוררות הקהילה.

למנחה: לפניך שתי אפשרויות להמשך שלב א':

1 // אפשרות ראשונה

המנחה יניח את כרטיסיות המידע על הרצפה במרכז החדר ויסדר אותן בשורה. כל אחד מהמשתתפים יקבל רצועת נייר צבעונית באורך שווה ויתבקש לחלק את רצועת הנייר לשלושה חלקים לא שווים (ארוך, בינוני וקצר) ולהניח כל אחד מחלקי הרצועה שבידו לצד הכרטיסייה המשקפת את הנושאים המשמעותיים ביותר בעיניו (בדרך של הצבעה – רייטינג, כך שלצד הנושא המשמעותי ביותר בעיניו יניח את החלק הארוך ביותר של רצועת הנייר, ואת החלק הקצר ביותר של רצועת הנייר יניח ליד הנושא הפחות משמעותי מבין השלושה שבחר).

המנחה יסכם על הלוח את התמונה הכללית שהתקבלה על ידי כל המשתתפים ויציין שהתמונות משקפות קשיים ופתרונות.

* עובד על פי פעילותה של אורלי קלינסקי, מה"ד מרכז, מינהל חברה ונוער.

שאלות לדיון:

1. מהם הנושאים הסביבתיים המוצגים בכרטיסיות?
2. אלו נושאים נראו משמעותיים בעיני מרבית המשתתפים? מדוע?
3. האם יש ביניהם מכנה משותף? (לדוגמה: שימוש יתר במשאבים).

2 // אפשרות שניה

לפזר את הכרטיסיות ולבקש מהמשתתפים לבחור כרטיסייה שנראית להם משמעותית. לערוך סבב בין המשתתפים, לבקש מהם להציג את הכרטיסייה ולומר לאיזה מסר שמציגה הכרטיסייה הם מתחברים ומדוע.

שלב ב' << קבוצתי (לשתי האפשרויות)

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 5-6 חברים ויחלק לכל קבוצה כרטיס משימה.

כרטיס משימה קבוצתית

ענו על השאלות הבאות:

1. במה רוב חברי הקבוצה בחרו להתמקד – בפתרונות או במפגעים? כיצד ניתן להסביר זאת?
2. האם הבעיות הן סביבתיות בלבד, או שיש להן הקשרים חברתיים ותרבותיים?
3. מהם הנושאים שרק מעטים סבורים שהם משמעותיים ומדוע?
4. האם בתמונות מוצגות בעיות נפרדות או היבטים שונים של אותה בעיה? מדוע?
5. ערכו טבלה המחולקת לקשיים ולפתרונות בעולם של קיימא והתכוננו להציגה במליאה.

שלב ג' << במליאה

דיווח הקבוצות.

שאלות לדיון:

1. לאור רשימת הקשיים שהועלו, האם לדעתכם קשיים אלו הפיכים? כיצד?
2. אומרים ש"הכדור נתון בידינו", מה בדיוק נתון בידינו? מה אנחנו יכולים לעשות ועל מה באפשרותנו להשפיע?
3. אילו הרגלי צריכה לדעתכם אפשר לצמצם על מנת לשמור על עולם טוב יותר?

נספח

התחממות גלובלית

אזור התעשייה במגדל העמק

התחממות גלובלית היא מונח המשמש לתיאור העלייה בטמפרטורה הממוצעת של אטמוספירת כדור הארץ והאוקיינוסים, שנצפתה במהלך מאה השנים האחרונות. קיימת התאמה בין עליית הטמפרטורה לעלייה בכמות הפחמן הדו חמצני וכמות גזי חממה אחרים הגורמים להגברת אפקט החממה. תהליך התחממות כדור הארץ מביא להפשרת הקרחונים, לעליית פני הים, לריבוי אירועים קיצוניים של מזג אוויר כמו סערות, שיטפונות ובצורת, לפגיעה באדם ובבעלי החיים ועוד. בין הסיבות הבולטות להתחממות: תחנות כוח המשמשות לייצור חשמל מנפט או פחם. ארובות מפעלים ובתי חרושת כל אלה ועוד מייצרים 22 מיליארד טונות של פחמן דו חמצני ועוד גזי חממה הנפלטים לאטמוספירה בכל שנה.

חיסכון באנרגיה

סככת קולטי שמש ביוטבתה מייצרת צל ואנרגיה

קירוי שטח חניה בעזרת תאים פוטוולטאים (תאי שמש), כפי שהקים קיבוץ יוטבתה. הסככה מייצרת צל מבורך במדבר, ובנוסף – מייצרת חשמל פאסיבי. הפקת חשמל דורשת אנרגיה רבה וגורמת לפליטת גזי חממה. הפקת חשמל מאנרגיית השמש תורמת רבות להפחתת זיהום האוויר ולצמצום התחממות כדור הארץ.

אנרגיות חלופיות

חוות טורבינות רוח ברמת הגולן

החוות הוקמה בשנת 1992 על רכס חזקה. החווה מייצרת 12 מיליון קילוואט לשעה בשנה.
(צילום: גליה פסטרנק)

אנרגיית רוח

אנרגיה מתחדשת היא אנרגיה המופקת ממקור מתחדש אשר אינו מתכלה בזמן סביר. דוגמאות למקורות אנרגיה מתחדשת הן: קרינת השמש, גאות ושפל, גלי ים, רוח וכו'. אנרגיית רוח היא אנרגיה המופקת מניצול משבי הרוח (אנרגיה קינטית) למטרת הנעת מערכות מכניות אחרות, כגון טורבינות המשמשות להנעת גנרטורים לייצור חשמל. אנרגיית הרוח היא מקור האנרגיה החלופי בעל קצב הגידול הגבוה ביותר מתחילת המאה ה-21. היתרון בניצול אנרגיית הרוח בישראל הוא זמינות הרוח בתקופות שבהן הביקוש לחשמל גבוה.

ניקיון חופים

מבצע ניקוי חוף פלמחים

על פי סקר שנעשה בשנת 2007, כל תושב בישראל מייצר בכל יום 1.58 ק"ג פסולת ובשנה – 577 ק"ג. כל תושבי מדינת ישראל מייצרים בשנה 6.9 מיליון טון אשפה. חלק מן הזבל נזרק בחופי הארץ ונערם בהם. אחת למספר שנים, מתקיימים מבצעים לניקוי החופים ביוזמת המשרד להגנת הסביבה. לחלק מהמבצעים מצטרפים בני נוער.

פסולת- אשפה

פסולת פלסטיק בחוף השרון - מבט מקרוב

פריטי פסולת הפלסטיק בחופים משמשים בסיס להערכת מדד חוף נקי. לפלסטיק לוקח שנים רבות להתפרק, ובתהליך הפירוק הוא משחרר רעלים רבים הנספגים בקרקע ובמי התהום.

מיחזור פסולת

פינת הפרדה לפסולת

פינת הפרדה לפסולת אשר נבנתה וחולקה לששת התיירנים הירוקים שקיבלו את התו הירוק במסגרת פרוייקט חיים (LIFE) לירדן.

מיחזור של מחצית מכמות הפסולת שלך יביא להפחתה של 1 טון פחמן דו חמצני בשנה! הפחתה של 10% בלבד מכמות השקיות והעטיפות תפחית כחצי טון פחמן דו חמצני בשנה.

מיחזור פסולת

ספסל תולעת ספרים הבנוי מפסולת וצמיגים בגדרות

התועלת שבמיחזור: כאשר ממחזרים או עושים שימוש חוזר בפסולת, מפחיתים את כמות הפסולת שמטמינים באדמה, וחוסכים בקרקע יקרה, מזהמים פחות את הקרקע, המים והאוויר, מבזבזים פחות את המשאבים היקרים של כדור הארץ, וחוסכים באנרגיה הדרושה לייצור מוצרים חדשים.

זיהום נחלים

זיהום נחל תנינים בבנימינה בפסולת רעילה של מפעלי תעשייה ובניין, ליד הגשר ברחוב ששת הימים.

עם הגשם הראשון הזיהום זורם בדרך לים, הים מזדהם, והמאזן האקולוגי בים משתנה. הדגים מורעלים, ושרשרת המזון נפגעת.

בישראל 16 נחלים ראשיים הזורמים לים התיכון ו-15 נחלים ראשיים הזורמים לירדן ולכינרת. בעבר זרמו מים שפירים במרבית הנחלים, ובגדותיהם התפתחו מערכות אקולוגיות ונופיות עשירות. עד לפני כעשור שימשו הנחלים, לעתים קרובות, כערוצי הביוב וכ"חצר האחורית" של הרשויות המקומיות והוזרם אליהם ביוב באופן קבוע. עובדה זו גרמה לנחלים נזקים אקולוגיים חמורים. במהלך עשר השנים האחרונות הוקמה מנהלת הנחלים הארצית.

שיקום נחלים הוא יעד בעל חשיבות ראשונה במעלה, מהסיבות הבאות:

- מדינת ישראל מחולקת למאות אגני ניקוז של נחלים.
- הנחל, כבסיס לאגן הניקוז, מהווה סמן רגיש למצבו הסביבתי של האגן כולו, ולכן נבחר כציר מרכזי למניעת זיהום מים וסביבה.
- שמירת נוף הארץ, שמירת טבע ושחזור בתי גידול (סך כל תנאי הסביבה שמשפיעים על התפוצה ועל ההשפעה של אורגניזם במקום חיותו הטבעי) שהיו ואינם עוד.
- יצירת שטח ציבורי פתוח ומוקדי בילוי ונופש לרווחת הציבור הרחב.

מגוון המינים

שקנאים נחים מנדודיהם בשמורת החולה

לפי חוקרים שונים, נכחדים ברחבי העולם בכל יום עשרות מינים, ועד סוף המאה צפויה הכחדה של כמיליון מינים, שאת הערך של רובם כלל איננו יודעים. היעלמותו של מין אחד ויחיד מהמערכת האקולוגית משפיעה על המערכת כולה. די בהיעלמותו של מין אחד של צמח או בעל חיים, כדי להשפיע על שרשרת מזון שלמה, שהוא נמצא בבסיסה: החל בחרקים החיים עליו וניזונים ממנו, המשך בציפורים ובצפרדעים הניזונים מחרקים אלה, וכלה בטורפים גדולים יותר, כגון: נחשים, עופות דורסים ושועלים, הטורפים את הציפורים ואת הצפרדעים.